

Suomen Historiallinen Seura

Finska Historiska Samfundet

Jäsenlehti 4 / 1997

SUOMEN HISTORIALLINEN SEURA

SEURAN TOIMISTO

Arkadiankatu 16 B 28, 00100 Helsinki, puh. 09-440 369, fax 09-441 468

Sähköposti: shs@histseura.fi (huom. uusi osoite!)

Kotisivu: <http://www.histseura.fi> (viimeistään 26.9.1997 alkaen)

Toiminnanjohtaja Rauno Endén, varmimmin klo 9–12

Toimistosihtööri Merja Lahtinen

SEURAN HALLITUS

Prof. Seikko Eskola, esimies	09-792 340
Prof. Toivo Nygård, varaesimies	014-601 260
Prof. Pertti Haapala	03-2156 542
Dos. Sisko Haikala	014-601 263
Dos. Aura Korppi-Tommola	09-348 11541
Prof. Aila Lauha	09-191 23037
Dos. Anne Ollila	02-333 5054
Apul.prof. Matti Peltonen	09-191 8950
Dos. Juha Sihvola	09-191 22997
Dos. Harri Siiskonen	013-151 4392

SEURAN JULKAISUJEN MYYNTI

Seuran julkaisut ovat edullisimmin ja jäsenalennuksin ostettavissa tai tilattavissa kirjakauppa *TIEDEKIRJA*ssa. *Jäsenalennus* on uusista julkaisuista 30 %. Kolme vuotta vanhemmat julkaisut (HTutk., HArk, Studia Historica) maksavat 50 markkaa.

Seuran julkaisuluetteloa (vuodet 1866 – 1996) voi tilata seuran toimistosta.

Julkaisujen ostot / tilaukset:

**TIEDEKIRJA*, Kirkkokatu 14, 00170 Helsinki

puh. 09-635 177, fax 09-635 017, klo 10 – 16.30 (kesällä 10 – 15.30)

**YLIPISTOKIRJAKAUPPA*, Yliopistonkatu 5, 00100 Helsinki

**AKATEEMISET KIRJAKAUPAT*

**KIRJAVÄLITYS* (välittää kirjoja tilauksesta maan kaikkiin kirjakauppoihin)

Alennukset muiden seurojen julkaisuista

Suomen historiallinen seura on tehnyt seuraavien seurojen kanssa sopimukset 25 – 30 %:n vastavuoroisten alennusten myöntämisestä toistensa jäsenille:

Historiallinen yhdistys, Historian Ystäväin Liitto, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Suomen kirkkohistoriallinen seura, Suomen Sotahistoriallinen Seura, Svenska litteratursällskapet i Finland, Suomen muinaismuistoyhdistys, Suomen Sukututkimusseura, Sukuseurojen keskusliitto, Taidehistorian seura, Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura, International Council of Monuments and sites / Suomen osasto, Suomen Lääketieteen Historian Seura

Seikko Eskola

Esimieskauden päättyessä

Kaksivuotinen kauteni Suomen Historiallisen Seuran esimiehenä päättyy vuodenvaihteessa. Tämä on siis viimeinen yhteydenotoni Seuran jäseniin esimiehen ominaisuudessa.

Osalleni tuli olla ensimmäinen uusien sääntöjen mukainen esimies. Se merkitsi, että ensimmäisenä olen ollut esimiehenä kaksi vuotta peräkkäin. Pienoisesta jääviydestä huolimatta totean Seuran toiminnan paisuneen niin laajaksi, että yhden vuoden aikana on vaikea sen toimintaa hahmottaa ja panna ideoitaan täytäntöön.

Suomen Historiallisen Seuran tarkoituksena on sääntöjensä mukaan ”edistää historian tutkimusta ja tuntemusta” sekä edustaa suomalaista historiantutkimusta kansainvälisissä järjestöissä.

Suomen Historialliselle Seuralle lankeaa myös tehtäviä edustaa historiantutkimusta yhteiskunnassa. Sekin edellyttää aikaisempaa pitempää esimieskautta, mutta ennen kaikkea aktiivisia hallituksen jäseniä.

Seura on nykyisin myös melkoinen – ja tehokkaasti hoidettu – kustannusliike. Historiallisen kirjallisuuden kustantaminen on yhä suuremmassa määrin siirtynyt sen harteille. Uusi väitöskirjasarja on tästä hyvänä esimerkkinä, mutta Seura ei saa jäädä vain kustannusliikkeeksi.

Historiantutkijain yhteistoimintaa palvelevat Seuran kuukausikokoukset. Korkeatasoisen historiantutkimuksen laajennettua moniin yliopistoihin ympäri maata jäsenten saaminen mukaan yhteisiin tilaisuuksiin on entistä ongelmallisempaa. Uuden hallituksen tehtävänä on harkita, miten tähän haasteeseen pitäisi vastata. Pitäisikö kokouksia järjestää myös muualla kuin Helsingissä? Tärkeänä pidän myös sitä, että kokousten jälkeen on tilaisuus vapaaseen keksuteluun pikkutarjoilun merkeissä.

Se huomautus täytyy eroavan esimiehen tutkijajäsenille esittää, että Seuran kuukausikokouksissa käydään liian laiskasti. Niissä on viime vuosina ollut niin korkeatasoista ohjelmaa, että aihetta parannukseen on. Tutkijajäsenyys velvoittaa, kuten aateluuskin.

Lopuksi eräs unelmani. Yrityksistäni huolimatta en päässyt alkuun sen toteuttamisessa. Opettajana yliopistossa tulin vakuuttuneeksi, että historian metodipintoja varten tarvittaisiin peruskurssitason oppikirja historiantutkimuksen historiasta. Sellaisen Seura julkaisikin 1950-luvun alussa, mutta se on nyt tietenkin täysin vanhentunut. Kaksi vuosikymmentä myöhemmin julkaistu sinänsä hyvä ”Historiankirjoituksen historia” taas oli tähän tarkoitukseen liian laaja.

Yleiskatsaus historiantutkimuksen kehitykseen olisi välttämätön jo opintojen alkuvaiheessa. Nykyisessä käytössä olevat teokset ovat sille tasolle liian raskaita. Niiden ja historian klassikoiden ymmärtäminen vaatisi suppean peruskurssin. Suomen historiantutkimuksen osalta meillä on sellainen Päiviö Tommilan teoksessa, mutta sellainen puuttuu niin yleisen historian kuin Pohjoismaiden historian osalta. Jätän sen aikaansaamisen testamentiksi seuraavalle hallitukselle.

HISTORIAN PÄIVÄT 1997

20. VUOSISADAN TILINPÄÄTÖS

Järjestäjät:

- Suomen Historiallinen Seura (SHS)
- Historian ja Yhteiskuntaopin Opettajien Liitto (HYOL)
- Historian Ystävien Liitto (HYL)
- Helsingin Yliopiston Historian laitos (HL)

Aika: 25.–26.10.1997: lauantai klo 10–17, sunnuntai klo 10–13

Paikka: Porthania, luentosalit I–IV (Yliopistonkatu 3, Helsinki)

Avajaiset Yliopiston juhlasalissa (sisäänkäynti Aleksanterinkatu 5)

Osallistumismaksu: 200 mk (opiskelijat: 100 mk)

Lauantai 25.10.

09.00–10.00	Ilmoittautuminen
10.15–11.30	Avajaistilaisuus: Helsingin Yliopisto / Suuri juhlasali - Avaussanat: SHS:n esimies prof. <i>Seikko Eskola</i> - Yliopiston tervehdys: HL:n esimies prof. <i>Matti Klinge</i> - Avajaisesityelmä: Akateemikko <i>Eino Jutikkala</i> : Euroopan 20. vuosisata
11.30–12.30	Lounastauko
12.30–13.45	Plenum: Suomen selviytymistarina , Porthania I - Prof. <i>Hannu Soikkanen</i> : Taloudellinen nousu ja sosiaalinen kehitys hyvinvointivaltioksi - Dos. <i>Laura Kolbe</i> : Suomi Euroopan kulttuurissa - Prof. <i>Risto Alapuro</i> : Poliittikan törmäyskursseilta yhteiselo - Puheenjohtajana HYL:n puheenjohtaja toimitusjohtaja <i>Veikko Löyttyniemi</i>
13.45–14.15	Kahvitauko
14.15–15.30	SEKTIOT: 1. Global Environmental History , Porthania II - Akateemikko <i>Alfred W. Crosby</i> : Introduction to environmental history; Kommentaattoreina dos. <i>Karl-Erik Michelsen</i> ja fil. lis. <i>Mikko Saikku</i> - Puheenjohtajana SHS:n esimies prof. <i>Seikko Eskola</i> . 2: Euroopan juuret , Porthania III - Dos. <i>Juha Sihvola</i> : Itsekuri, sääli ja solidaarisuus eurooppalaisessa ihmiskuvassa

- Fil. tri *Päivi Mehtonen*: Pimeän pelko ja valon teologia läntisessä filosofiassa
 - Dos. *Heikki Mikkeli*: Eurooppalaista identiteettiä etsimässä
 - Puheenjohtajana dos. *Päivi Setälä*
- 15.30–17.30
- 3: Suomalaisen ympäristön historia**, Porthania II
- Valtiot, tri *Ilmo Massa*: Riskitalouden käännekohtia Suomessa
 - Dos. *Timo Myllyntaus*: Aarniometsästä puupeltoon. Ihminen muuttaa maisemaa
 - Tutkija *Sakari Virtanen*: Ihmisen muuttuva suhde luontoon
 - Puheenjohtajana HYOL:n puheenjohtaja lehtori *Juha-Pekka Lehtonen*
- 4: Autonomiakauden merkitys Suomen historiassa**, Porthania III
- Keskustelijoina prof. *Heikki Ylikangas* (Suomen autonomian saavuttaminen ja menettäminen), prof. *Pertti Haapala* (Suomen talousvaltio), dos. *Martti Häikiö* (Oliko autonomia edellytys Suomen itsenäistymiselle?), fil. tri *Kerstin Smeds* (Suomalaisen identiteetin kehittyminen)
 - Puheenjohtajana HL:n esimies prof. *Matti Klinge*
- 20.00–
- Iltatilaisuus: **Akateemikko Eino Jutikkalan kansalaispäivälliset Kalastajatorpalla**
- Tervehdyssanat: HYL:n puheenjohtaja toimitusjohtaja *Veikko Löyttyniemi*
 - Juhlapuhe: prof. *Päiviö Tommila*
 - pukeutuminen: TUMMA PUKU
- Sunnuntai 26.10.**
- 09.30–10.30 **HYOL:n vuosikokous**
- 10.30–11.30 **Kansallisbiografian ”Suomi 80: Vaikuttajat”**-Internet-julkaisun, ”Agricola”-historiaverkon sekä ”Historiakone” CD-ROMin esittelyt
- 11.30–12.45 Paneelikeskustelu **”Kekkosen ja Koiviston aika muistelmien valossa”**, Porthania I
- Keskustelupuheenvuoron esittävät mm. arkkipiispa emeritus *Mikko Juva*, kansanedustaja *Esko Aho* ja kansanedustaja *Erkki Tuomioja*
 - Alustajana ja puheenjohtajana fil. lis. *Jyrki Vesikansa*
- 12.45–13.00 **Päivien päätössanat**, Porthania I
- HYOL:n puheenjohtaja lehtori *Juha-Pekka Lehtonen*

Suomen historiallinen seura

Lauantai – sunnuntai 25.–26.10. Helsingin yliopiston juhlasali ja Porhtania I–III
Historian Päivät 1997: 20. vuosisadan tilinpäätös

Maanantai 10.11.1997 klo 18.15 Säätytalo, Helsinki
Seuran esimiehen professori *Seikko Eskolan* vuosikokousesitelmä
Suomi ja 20. vuosisata

Maanantai 15.12.1997 klo 18.15 Säätytalo, Helsinki
Kuukausikokous, jossa VTT *Kimmo Rentola* pitää esitelmän aiheesta
Kekkosen idänsuhteet 1950-luvulla

Sähköinen Suomen historiallinen seura: 2

Suomen historiallisen seuran Kansallisbiografiaprojektin tuottama ”**Vaikuttajat**”-osio löytyy opetusministeriön palvelimelta vuodenvaihteeseen asti. Se sisältää 100 pienoiselämäkertaa henkilöistä, jotka ovat omilla vaikutusalueillaan kenties merkittävimmin vaikuttaneet suomalaisen yhteiskunnan kehitykseen keskiajan alusta nykypäiviin. Sivut ovat kaikille kiinnostuneille avoimet (<http://www.minedu.fi/suomi80/eurooppa/euro9.html>). Artikkelit koostuvat matrikkeliisuudesta, bibliografisista tietoista, liitetiedostoista sekä varsinaisesta kuvailevasta artikkelista. Verkko-versio on lisäksi varustettu mielenkiintoisella multimedia-aineistolla. Se sisältää kirjoitetun tekstin lisäksi kuvia, ääntä ja elokuvaa. Dokumenttipätkistä voi seurata Mannerheimin ratsastusta Helsinkiin 1918, käydä Sibeliuksen luona Ainolassa, seurata Paavo Nurmen juoksua, kuulla Ella Erosen lausuvan ”Vårt Land” tai Svinhufvudin pitävän radiopuhetta jne. jne.

Elektra-projektin tuottamat historiallisen seuran seuraavat painettujen väitöskirjojen rinnakkaiset verkkoversiot löytyvät väitöskirjojen roikkumisaikana osoitteesta: <http://linna.helsinki.fi/elektra/> Sinne tallennetaan syksyn kuluessa vielä Jukka Rantalan Opettajien poliittisia puhdistuksia käsittelevä väitöskirja (21.10.–31.10.1997), Vesa Saarikosken Arne Sihvoa käsittelevä väitöskirja (5.11.–15.11.1997) ja Jussi Nuortevan Suomalaisten ulkomaista opinkäyntiä ennen vuotta 1640 käsittelevä väitöskirja marraskuun keskivaiheilla.

Väitöskirja on tallennettu sähköiseen muotoon Acrobat-ohjelmalla PDF-dokumentiksi, mikä tarkoittaa sitä, että kirjan sivut toistuvat kuvaruudulla täsmälleen samanlaisina kuin itse painetussa teoksessa. Mikäli lukijalla ei ole vanhastaan koneellaa omaa Acrobat-lukuohjelmaa, sen voi ”imuroida” kätevästi ja ilmaiseksi heti väitöskirjan kansilehtisivulta.

Väitöskirjojen ollessa kyseessä julkaisut ovat niiden ”roikkumisajan” eli 10 päivää ennen väitöstä vapaasti luettavissa verkossa. Väitöksen jälkeen ne siirretään vapaasta jakelusta

Helsingin yliopiston kirjaston sekä sen kuuden ns. sopimuskirjaston (lähinnä muita suomalaisia yliopistojen kirjastoja) sisäiseen verkkoon. Ne ovat luettavissa siten vain näissä sopimuskirjastoissa, missä on mahdollisuus 80 pennin sivuhintaan ottaa myös kopioita. Kokeilu jatkuu näillä näkymin vuoden 1998 loppuun.

Yksi syksyn historiallisen seuran sähköisistä julkaisuista on **Kirsti Antinin, Raija Mankin ja Tuula Rantasen toimittama Suomen historiallinen bibliografia 1981–1996**, joka ilmestyy 24.10. CD-ROM-levynä. Levy sisältää yli 39 000 tietuetta, jotka on indeksoitu siten, että millä tahansa bibliografisen tietueen elementillä voi suorittaa hakuja. Levy sisältää sekä 80-luvun painetut bibliografiat että 90-luvun ensipuoliskon tähän asti ilmestymättä olleen bibliografian. Kaikki kolme viisivuotis-bibliografiaa on konvertoitu yhdeksi tietokannaksi, jolloin haut kohdistuvat kerralla koko aineistoon. Levy ”pyörii” Windowsin alla, joten haut toimivat juohevasti ja tiedostot, listaukset ja tulostukset näyttävät tyylikkäältä ja helppolukuisilta. Levyä voi tilata Tiedekirjasta. Hinta kirjastoille ja jäsenille (sekä sopimusseurojen jäsenille) on 500 markkaa.

Historiallisen seuran kotisivun osoite muuttuu. Kotisivut ovat edelleen muokkauksen alaisena ja niistä valmistuu ruotsin- ja englanninkieliset versiot suomenkielisen lisäksi. Uusi kotisivuosoite on: <http://www.histseura.fi>

Historiallinen Yhdistys

**Torstai 30.10.1997 klo 18.00 Helsingin yliopiston kirjasto, Monrepos-sali,
Unioninkatu 36, Helsinki**

Esitelmätilaisuus: SUOMETTUMISESTA

Fil. lis. *Erkki Teräväinen*: Mikä oli 1950-luvun lopun ja 1960-luvun alun Suomen tilanne

Saksasta käsin nähtynä?

Valtiot. lis. *Mikko Majander*: Olivatko suomalaiset Moskovan juoksupoikia?

Suomen kirkkohistoriallinen seura

Maanantai 3.11.1997 klo 18.15 Säätytalo, Helsinki

Fil. lis. *Pekka Salo*: Kysymys Pyhän istuimen nuntiatuuran perustamisesta Suomeen

Maanantai 1.12.1997 klo 18.15 Säätytalo, Helsinki

Prof. *Pentti Laasonen*: Luterilaisuus Rooman ja Geneven välissä

Listätietoja: dos. Hannu Mustakallio, 09-1912 3040.

Jyväskylän yliopisto / Historian laitos

Esitelmäsarja: *SUOMI 80 VUOTTA SITTEN* jatkuu:

- 27.10. Fil. maist. *Erkki Laitinen*, fil. maist. *Mauri Mönnönen* ja toimittaja *Jukka Rislakki*: Vuoden 1918 sota paikallisyhteisössä
- 3.11. Prof. *Ohto Manninen*: Amatöörejä ja ammattilaisia vapaussodassa
- 10.11. Prof. *Toivo Nygård*: Jääkäri liikkeen aatteellinen perintö
- 17.11. Prof. *Kari Immonen*: Punaisten ja valkoisten kulttuuri
- 24.11. Prof. *Seppo Zetterberg*: Vuosi 1918 Baltiassa
- 1.12. Fil.tri *Heikki Roiko-Jokela*: Itsenäisen Suomen ulkopoliittikan lähtökohdat
- 8.12. Prof. *Timo Soikkanen*: Kansallinen eheytyminen vaiko eheyttäminen?

Tilaisuudet pidetään maanantaisin klo 18.00 – 19.30 Jyväskylän yliopiston historian laitoksella. Yhteyshenkilö: Työväenopiston rehtori, dos. Olli Kaikkonen.

Edistyksellinen tiedeliitto ja Oulu-opisto.

Lauantai 15.11.1997 klo 9.00–16.00 Oulu-opisto, suuri luentosali, Suvantokatu 1, Oulu

TIETEEN JA TAITEEN MERKITYS SUOMEN ITSENÄISYYDELLE

Fil. kand *Harri Kalha*: Suomalaisuus lasikaapissa. Taideteollisuus kansallisuuden edustajana 1940–50-luvulla

Yliass. *Maija Kallinen*: Kansallinen ja kansainvälinen tiede. Luonnontieteet Suomi-kuvan muovaajana

Fil. tri *Hanna Snellman*: Kansatiede – kansainvälisyys

Ohj. *Seppo Rustanius*: Suomalaisen elokuvan kuvaamat itsenäisen Suomen kohtalonhetket

Apul.prof. *Jouko Vahtola*: Karjalaisen kulttuurin merkitys itsenäisen Suomen synnyssä

Tilaisuus on maksuton ja avoin kaikille aiheesta kiinnostuneille. Käytännön järjestelyjen vuoksi osanottajien toivotaan ilmoittautuvan 8.11.1997 mennessä.

Ohjelmatilaukset, ilmoittautumiset 8.11.1997 mennessä: Tiedeliitto, PL 344, 00101

Helsinki, puh. 09-652 101, fax 09-662 503.

Suomen Oppihistoriallinen Seura

Torstai 30.10. klo 19.00 Tekniska Föreningen, Yrjönkatu 30, Helsinki

Prof. *Erik Allardt*: Sosiaalitieteiden historiasta

Torstai 27.11. klo 19.00 Tekniska Föreningen, Yrjönkatu 30, Helsinki
Fil. lis. *Terhi Pursiainen*: S. A. Forsiuksesta

Tampereen historiallinen seura

Torstai 6.11.1997 klo 18.15 pääkirjasto Metso, Tampere
Kansallisarkiston pääjohtaja *Kari Tarkiainen*: Suomi Ruotsin mielipiteessä Haminan rauhan jälkeen

Torstai 20.11.1997
Hämäläisjuhla

Lisätietoja: *Tapio Salminen*, Tampereen yliopisto, Historiatieteen laitos, PL 607, 33101 Tampere, puh. 03-215 7196.

HY / Taloustieteen laitos, Edistyksellinen tiedeliitto ja Suomen Mielenveysseura

Torstai 20.11.1997 Helsingin yliopisto, viikki, sali B 5

PALKITSEMISEN ETIIKKA

Pastori, toimittaja *Terho Pursiainen*: Palkitsemisen etiikka
Kehittämisjohtaja *Liisa Saaristo*: Millaista on kannustava palkitseminen?
Projektipäällikkö *Ossi Peltomäki*: Kommenttipuheenvuoro

Ilmoittautumiset: 17.11.1997 mennessä, puh. 09-652 101, fax 09-662 503.

Tampereen seudun sukututkimusseura ry

Tiistai 4.11. klo 18.15–20.00 Tampereen Vanha kirjastotalo, Tampere
Tutk. *Raine Raitio*: Sukuperinteen tallennus

Tiistai 18.11. klo 18.15–20.00 Tampereen Vanha kirjastotalo, Tampere
Vilho Puro: Sukututkimus Etelä-Pohjanmaalta

Lisätietoja: Ohjelmavastaava *Raine Raitio*: puh. 03-364 7234.

Helsingin yliopiston Historian laitos, Euroopan komission Suomen-edustusto ja suurlähetystöt

A lecture series: *IS THERE A EUROPEAN IDENTITY? PROBLEMS AND VISIONS*

Thursday 23.10., 4.15–6 pm, Porthania, PIII, Yliopistonkatu 3, Helsinki

Prof. *Hilde De Ridder-Symoens* (Belgium): Towers of Babel and medieval people.
Multilingualism in Europe and more specially in the Low Countries 1300–1600

Thursday 30.10., 4.15–6 pm, Porthania, PIII, Yliopistonkatu 3, Helsinki

Prof. *Andrealis* (Greece): The Impact of Greek membership in the EU

Thursday 6.11., 4.15–6 pm, Porthania, PIII, Yliopistonkatu 3, Helsinki

Dr. *Anne Deighton* (UK): National interest and supranational decision making from a British viewpoint

Thursday 13.11., 4.15–6 pm, Porthania, PIII, Yliopistonkatu 3, Helsinki

Prof. *Heinz Duchhard* (Germany): What does it mean and what is the purpose of studying European history

Thursday 20.11., 4.15–6 pm, Porthania, PIII, Yliopistonkatu 3, Helsinki

Prof. *Peter Fischer* (Austria): Is there a European identity in the field of law?

Thursday 27.11., 4.15–6 pm, Porthania, PIII, Yliopistonkatu 3, Helsinki

Dr. *Jan Rood* (Netherlands): The position of small member states within the European Union: dilemmas and policy options

Thursday 4.12., 4.15–6 pm, Porthania, PIII, Yliopistonkatu 3, Helsinki

Prof. *Sverker Sörlin* (Sweden): European characteristics and an alternative to European identity?

Thursday 11.12., 4.15–6 pm, Porthania, PIII, Yliopistonkatu 3, Helsinki

Prof. *Niels Thomsen* (Denmark): The EU and the Nordic countries

Thursday 18.12., 4.15–6 pm, Porthania, PIII, Yliopistonkatu 3, Helsinki

Prof. *Burkhard Auffermann* (Finland): Finland in the EU and general prospects of European integration

Lisätietoja: prof. *Hannes Saarinen*, puh 09-191 228 32, fil. maist. *Tuuli Ojanperä-Oksa*, puh. 09-191 228 45, fax 09-191 232 17.

Klassillis-filologinen yhdistys r.y. ja HY

Tiistai 21.10.1997 klo 18 Porthanian ls. 653, Helsinki

Dr. *Harald Haarmann*: Mustan Athenen paradoksit

Perjantai 14.11.1997 klo 18 Helsingin yliopisto, aud. XV

Prof. *Dimitrios Pandermalis* (Thessalonikin yliop.): Landschaft, Mythen und Monumente in Nord-Griechenland

Maanantai 17.11.1997 klo 18 Porthanian ls. 653

Prof. *Dimitrios Pandermalis*: Die Romanisierung der griechischen Städte

Tiistai 25.11.1997 klo 18 Porthanian ls. 653

Prof. *Robin Hägg* (Göteborgs univ.): Gravceremonier, förfädersdyrkan och heroskult i det tidiga Grekland

Tiistai 9.12.1997 klo 18 Porthanian ls. 653

FM *Raija Sarasti-Wilenius*: De peregrinatione. Näkemyksiä suomalaisten ulkomaan matkailusta 1600-luvun latinankielisissä teksteissä

Tiistai 20.1.1998 klo 18 Porthanian ls. 653

FK *Pauli Sivonen*: Roomalaisuus ja gallialaisuus myöhäisantiikin gallialaisten identiteetissä

Lisätietoja: Sihteeri *Nicola Nykopp*, puh. 09-735 920

JoY / Historian laitos ja Joensuun avoin yliopisto

Studia Generalia -luentosarja **Suomi 80 vuotta** jatkuu:

- 21.10. Dos. *Martti Häikiö*: YYA-Suomesta EU-Suomeen
- 11.11. Prof. *Heikki Ylikangas*: Käännekohtat Suomen historiassa
- 25.11. Prof. *Heikki Kirkinen*: Suomen itäiset ja läntiset juuret

Tilaisuudet pidetään tiistaisin klo 18–20, yliopistolla salissa P1, Tulliportinkatu 1

Oulun historiaseura r.y.

14.11. Dos. *Jouko Talonen*: Latvian poliittis-yhteiskunnallinen kehitys 1900-luvulla

21.11. FT *Veli-Pekka Lehtola*: Kirjailijain Lappi

Tilaisuudet pidetään Oulu-opistolla klo 18.00 alkaen.

Oulun historiaseura järjestää 6.11.1997 yhdessä Paasikiviseuran kanssa itsenäisyyden juhlavuoden seminaarin **Vähemmistöt itsenäisen Suomen historiassa**. Seminaarissa käsitellään mm ortodokseja, saamelaisia ja ruotsinkielisiä.
Lisätietoja seminaarista antaa: Dos. *Matti Lackman*, puh. 08-3141 921.

Historian Ystävien Liitto

Liiton perinteinen vuosijuhla pidetään keskiviikkona 10.12.1997 klo 18.30 Pellervo-Seuran kokoustiloissa, os. Simonkatu 6, pohjakerros. Dos. *Martti Häikiö* esittelee tilaisuudessa pian ilmestyvää Hankkija-Noveran historiaa "*Satoa ja katoa Hankkijan saralla*" ja esitelmöi suuren laman synnystä 1990–1991 ja Hankkija/Noveran konkurssiin johtaneesta kehityksestä. Isäntänä toimii toim.johtaja *Samuli Skurnik*, joka kertoo Pellervo-Seuran menneisyydestä ja tulevaisuudenhaasteista. Tilaisuuden päättää Buffé-illallinen. Ilmoittautuminen vuosijuhlaan sihteeri *Jyrki Ijäselle*, Apollonkatu 23 B 45, 00100 Helsinki, fax. 3445 139, e-mail: jjjas@kaapeli.fi

Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura

Keskiviikko 22.10.1997 klo 18.00 TuY / hist. laitos, Juslenia, Henrikinkatu 2, Turku
Raunistulan sähköistäminen: Tavoitteena on tuottaa seuran kotisivuille <http://www.helsinki.fi/jarj/thpts> internetiin materiaalia Turun laitakaupungin työväestön elämästä ja asuma-alueesta: artikkelia, valokuvia, karttoja, muistelmia, haastatteluja jne.

Keskiviikko 26.11.1997 klo 10.00 Työväen keskusmuseo (Kuninkaank. 3), Tampere
THPT järjestää yhdessä Länsi-Suomen lääninhallituksen kanssa itsenäisyyden juhlavuoden seminaarin historian ja yhteiskuntaopin opettajille. Ilmoittautumiset *Pauli Rautama*, puh. 06-323 6165.

Lauantai 13.12.1997 klo 10 alkaen Työväenarkisto, Paasivuorenk. 5 B, Helsinki
Seminaari henkilöille, jotka kirjoittavat tai aikovat ryhtyä kirjoittamaan ammattiyhdistyksen tai -osaston historiaa. Seminaarissa luennoivat fil. lis. *Marjaliisa Hentilä*, fil. tri *Tapio Bergholm* ja fil. lis. *Kari Teräs*.
Seminaari on maksuton, ilmoittautuminen 24.11. mennessä *Anu Suorannalle*: puh. 09-753 6917, fax 739 619

Ilmestynyttä:

Tauno Saarela (toim.): Talonpoikainen sosialisti. Santeri Mäkelä poliittisena toimijana ja kirjailijana. 139 s. hinta 50,-

Raimo Parikka (toim.): Vuosikirja Työväestö ja kansakunta. Ilmestyy joulukuussa. Tilaukset Raimo Parikalta: puh. 09-191 8956.

Suomen Lääketieteen Historian Seura

Keskiviikko, 3.12.1997 klo 19.00, Säätytalo, Helsinki

Terveystieteiden tohtori *Marianne Tallberg*: Suomalainen sairaanhoitaja kansainvälisessä yhteistyössä – johtamisesta ruohonjuuritasolle.

Ilmestyy loppuvuodesta:

HIPPOKRATES Suomen Lääketieteen Historian Seuran vuosikirja, 14 vuosikerta 1997.

Teos sisältää puolentoistakymmentä artikkelia, hinta postikuluineen 75 mk. Tilaukset seuran sihteeriltä Hindrik Strandbergilta, puh. 09-708 4823, fax 09-708 4824.

Suomen Sukututkimusseura

Tiistai 11.11.1997 klo 18 Tieteiden talossa, Kirkkokatu 6, Helsinki

FM *Tuula Kiiski*: Ortodoksisten sukujen tutkiminen

Tiistai 9.12.1997 klo 18 Säätyalossa, Snellmanink. 9-11, Helsinki

Vaalikokousesitelmä: *Johanna Aminoff-Winberg*: Finska flyttningar i Sverige under den stora ofreden

Tiistai 13.1.1998 klo 18 Tieteiden talossa, Kirkkokatu 6, Helsinki

Prof. *Päiviö Tommila*: Zachris Topelius lehtimiehenä

Tiistai 10.2.1998 klo 18 Tieteiden talossa, Kirkkokatu 6, Helsinki

Fil. yo. *Jessica Parland-von Essen*: Augusta Armfelts edukation till hovdam

Tiistai 10.3.1998 klo 18 Tieteiden talossa, Kirkkokatu 6, Helsinki

Fil. maist. *Terhi Nallinmaa-Luoto*: Baltiansaksalainen pakolaisperhe Suomen maaseudulla

Turun yliopisto / Kulttuurihistoria

Tiistai 2.12.1997 klo 16–18 TuY / luentosali I

Vuoden 1997 *Veikko Litzen -luennon* pitää toimittaja *Umayya Abu-Hanna*

Luennon jälkeen pidetään cocktailtilaisuus kulttuurihistorian talossa, Arwidssoninkatu 13, Turku.

Lisätietoja: toimistos sihteeri *Sirpa Kelosto*, puh. 02-333 5219, fax 02-333 6200

Helsingin yliopisto / Renvall-instituutti

Venäjänkielinen russki kruzhoek joka keskiviikko klo 15.15 – 18.00 Renvall-instituutissa, Unioninkatu 38 E, 3 krs

Ohjelmassa mm.:

22.10. Prof. *A.N. Saharov*: Smuty i avtoritarizm v. Rossii

05.11. Prof. *Natalia Lebina*: Normy i otklonenie v Sovetskom obshtshestve. Problemy metodologii i istotshnikov

Maanantai 10.11.1997 klo 18.15 Renvall-instituutti

Prof. *Richard Stites*: Pleasure and Power in Old Russia: The Arts under Serfdom

Turun yliopisto / Yleinen historia / Italian kieli ja kulttuuri

Perjantai–lauantai 28.–19.11.1997, Turku

Seminaari: *Pitkin Euroopan henkisiä polkuja: Ritarikunta oman aikansa yhteiskunnassa*

Perjantai 28.11.

klo 9.00– Akatemiatalon juhlasali:

Kokouksen avaus

Prof. *Keijo Virtanen*

Kreivi *Erik Sparre*: La présence de l'Orde de Malta en Scandinavie aujourd'hui

Kreivi, prof. *Neri Capponi*: The Order of St. John before the year 2000

Kreivi, dr *Gustav Lagerbjelje*: The Order of St John in Sweden

N. H. ins. *Magnus von Bonsdorff*: The Order of St. John in Finland

Komentaja *Alhard Eckstein*: The Order of the Holy Sepulchre in Finland

klo 10.30– Luentosali I, Hallintorakennus:

Kreivi prof. *Neri Capponi*: The Sovereign and Military Order of St. John of Jerusalem, styled of Malta: its history, aims and problems

Kreivi, dr *Gustav Lagerbjelje*: The Chivalric Tradition in old Sweden and its influence on modern aristocracy

N. H. ins. *Eric Rotkirch*: The history of the Finnish Johanniter

klo 14.00–

Valtiot. maist. *Kari J. Sillanpää*: Finnish Chivalric Orders in modern time

Tutkija *Jouni Elomaa* (Turun yliopisto): The Finnish Tradition of St. Henry's pilgrimage

Prof. *Kalervo Hovi*: The Baltic and the Teutonic Order
Tutkija *Marcus H. Korhonen*: The Order of the Holy Sepulchre and its image in Finland

klo 16.30–18.00

Prof. *Cosimo Damiano Fonseca*: La Militia Sepulcri tra paradigmi ideali e realtà istituzionali

Prof. *Adolfo Morganti*: L'attualità della Cavalleria e la tradizione cavalleresca di S. Marino

Prof. *Paolo Caucci von Saucken*: L'Ordine di S. Giovanni e il Cammino di Santiago di Compostela

Lauantai 29.1. klo 9.00–12.00

Erikoistutkija *Tuukka Talvio*: The White Cross as a Symbol of Knighthood in Modern Europa

Kreivi, prof. *Neri Capponi*: The Sacred Military Order of St. Stephen Pope and Martyr Arkkiherttuar, dr *Walburga von Habsburg Grevinna Douglas*: The Habsburgs as predecessors of Europeism: the case of the Order of the Golden Fleece

Apulaisprof. *Luigi G. de Anna*: Chivalric Orders in yesterday's and to-morrow's Europe

Rerki Louhisaaren kartanoon ja Nousiaisten keskiaikaiseen kirkkoon.

Lisätietoja: Dos. *Eero Kuparinen*, puh. 02-333 5236.

Suomen Oppihistoriallinen Seura

Torstai 30.10. klo 19.00 Tekniska Föreningen, Yrjönkatu 30, Helsinki

Prof. *Erik Allardt*: Yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen perinteiden synty 1800-luvulla

Torstai 27.11. klo 19.00 Tekniska Föreningen, Yrjönkatu 30, Helsinki

Fil. lis. *Terhi Pursiainen*: Sigrid Aronius Forsius

Torstai 18.12. klo 19.00 Tekniska Föreningen, Yrjönkatu 30, Helsinki

Fil. lis. *Niilo Luukkanen*: Filosofian professorinviran täyttö 1905

Torstai 15.1.1998

3. Jaakko Suolahti -luento

L. Bodson: In Search of Roman Zoology: Pliny the Elder on Animals

Väitökset

Perjantai 31.10. klo 12 Helsingin yliopiston luentosalissa XII

FL *Jukka Rantala*

Sopimaton lasten kasvattajaksi! Opettajiin kohdistuneet poliittiset puhdistuspyrkimykset 1944–1948

Vastaväittäjänä apul.prof. Henrik Meinander, kustoksena prof. Markku Kuisma.

Lauantai 15.11. klo 12 Turun yliopiston päärakennuksen luentosalissa 1

VTL *Vesa Saarikoski*

Keskustajääkäri Aarne Sihvo. Näkökulma aseellisen voiman ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen I tasavallassa.

Vastaväittäjänä prof. Timo Soikkanen ja dos. Matti Lackman, kustoksena prof. Jorma Kalela

lauantai 22.11. klo 12 Oulun yliopiston salissa YB210 (Linnanmaa)

Teol. maist., FL *Raimo Aspfors*

Viljami Kalliokoski evankelisena ja alkiolaisena vaikuttajana.

Vastaväittäjänä on TT Jouko Talonen ja kustoksena apulaisprofessori Jouko Vahtola.

Lauantai 29.11.1997 klo 10 Helsingin yliopiston päärakennuksessa

Fil. lis. *Jussi Nuorteva*

Suomalaisten ulkomainen opinkäynti ennen Turun Akatemian perustamista 1640

Vastaväittäjänä prof. Simo Heininen ja kustoksena prof. Aila Lauha

Väitöskirja julkaistaan historiallisen seuran ja kirkkohistoriallisen seuran yhteistyönä.

Suomen kirkkohistorialliselta seuralta ilmestynyt

Hannu Vapaavuori:

VIRSILAULU JA HERÄÄVÄ KANSALLINEN KULTTUURI-IDENTITEETTI

Jumalanpalveluksen virsilaulua ja -sävelmistöä koskeva keskustelu Suomessa 1800-luvun puolivälistä vuoteen 1886. SKHS:n toimituksia 173. Jäsenhinta 80,-

Kaarlo Arffman:

DIE REFORMATION UND DIE GESCHICHTE DER KIRCHE

SKHS:n toimituksia 195, Jäsenhinta 80,-

Pekka Salo:

SUOMI JA PYHÄ ISTUIN 1918–1968

Suomen ja Vatikaanikaupungin valtion välisten suhteiden kehitys 1918–1968

SKHS:n toimituksia 196. Jäsenhinta 80,-

Seppo Lohi

POHJOLAN KRISTILLISYYS

Teos käsittelee lestadiolaisen herätysliikkeen leviämistä Suomessa 1870–1899. Teos on Suomen Rauhanyhdistyksen Keskusyhdistyksen julkaisema. Os. PL 151, 90101 Oulu, puh. 08-372 799, hinta 280,-.

Suomen Historialliselta Seuralta ilmestynyttä:

Harri Kalha

MUOTOPUOLEN MERENNEIDON PAULOISSA

Modernin taideteollisuuden kultakausi: mielikuvat, markkinointi, diskurssit.

Suomen taideteollisuus nousi II maailmansodan jälkeen maailmanmaineeseen. Kiitoslauseita sateli ulkomaisissa näyttelyissä, esineistä tuli kulttuurisia symboleita ja keräilykohteita. Teos avaa näkymiä markkinointistrategioihin ja moderniin taiteilija-kuvaan. Se pohtii ”hyvän maun” kytkeytymistä nationalismiin, moraaliin ja sukupuoleen. Muotopuolen merenneidon pauloissa on kirja modernismista ja kansallisen identiteetin rakentamisesta. Se on kirja suomalaisuuden näyttämölle panosta, osana modernin muotoilun spehtaakkelia.

Nid. Kuv. 323 s. Ovh 160,- Jäsenhinta 112,-

Jukka Rantala

SOPIMATON LASTEN KASVATAJAKSI Opettajiin kohdistuneet puhdistus- pyrkimykset 1944–1948

Rantalan työ on metodologisesti mielenkiintoinen, tutkimus "epätapahtumasta". Tutkijan voi sanoa viljelevän mikrohistoriallista näkökulmaa ja toimineen yhteiskuntatieteilijän tavoin.

Opettajiin kohdistunut painostus, sen spontaanisuus ja etenkin tämän painostuksen epäonnistuminen tuovat esille yhteiskunnan valtarakenteita, jotka liittyvät mikrotasoon, paikallistasoon, mutta olivat maankattavia ja siksi koko suomalaisen yhteiskunnan ja sen toiminnan ymmärtämisen kannalta olennaisia.

Nid. Kuv. Ovh 120,- Jäsenhinta 84,-

Jyrki Paaskoski

**VANHAN SUOMEN LAHJOITUSMAAT
1710-1826**

Vuoteen 1812 asti Suomen ja Venäjän raja kulki Kymijoessa. Sen itäpuolista aluetta kutsuttiin Vanhaksi Suomeksi, jossa oli kaikkiaan 30 tsaarin donataareille luovuttamaa lahjoitusmaata kartanoineen ja kartanon-isäntineen. Toisin kuin maaorjat lahjoitusmaatalonpojat olivat henkilökohtaisesti vapaita ja heillä oli halutessaan oikeus valittaa oikeusistuimiin isäntiensä mahdollisista väärinkäytöksistä. Paaskosken uraauurtava tutkimus liittyy Vanhan Suomen osaksi 1700-luvun monikansallista ja -kulttuurista Venäjän keisarikuntaa, joka lahjoitusmaiden osalta varsin hyvin kunnioitti rauhansopimuksissa vahvistettuja ruotsalaisia lakikäytäntöjä ja traditioita.

Nid. Kuv. 320 s. Bibl. Hist. 24. Ovh 120,- Jäsenhinta 84,-

Marja Tuominen

BYSANTTILAINEN TRIPTYKKI

Kolme esseetä Jumalansynnyttäjän kuvasta.

Naistutkimus on nostanut maailmanhistorian ensimmäiset vaikuttajanaiset mielenkiinnon ja tutkimuksen kohteeksi. Näistä Neitsyt Maria on eräs syvimmin länsimaisten ihmisten mieliin vaikuttanut yksittäinen henkilö. Marja Tuominen tarkastelee tämän Efesoksen kirkolliskokouksessa kanonisoidun Jumalansynnyttäjän kulttuuri- ja kulttihistoriallista kuvaa ja sen taustaa neoliittiselta kaudelta varhaiskristilliseen aikaan nykyisen Turkin alueella Anatolian niemimaalla. Tarkastelunäkökulmana on tapa-, sosiaali-, psyko- ja mentaliteetin historian alueelle pohtien millaisia yksilöllisiä ja kulttuurisia, tiedostettuja ja piilotajuisia projekteja bysanttilaisesta Marian kuvasta voidaan etsiä.

Nid. Kuv. 141 s. Ovh 120,- Jäsenhinta 84,-

Vesa Saarikoski

KESKUSTA-JÄÄKÄRI AARNE SIHVO
Demokraatti ja eheyttäjä murrosaikojen
asevoimissa

Vesa Saarikoski piirtää tutkimuksessaan Aarne Sihvon henkilökuvan ja valottaa Sihvon toimintaympäristöä ja sen poliittisia jännitteitä. Sihvon välityksellä avautuu näkökulma aseellisen voiman ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen. Keskeinen on kysymys aseellisen voiman instituutioiden sitoutumisesta parlamentaariseen demokratiaan. Henkilötasolla läpi tutkimuksen ulottuva jännite syntyy Sihvon ja Mannerheimin poleemisesta suhteesta.

Nid. Kuv. Bibl. Hist. 24. Ovh 120,- Jäsenhinta 84

Erkki Vasara

VALKOISEN SUOMEN URHEILEVAT
SOTURIT

Suojeluskuntajärjestön urheilu- ja
kasvatustoiminta vuosina 1918–1939

1920- ja 30-lukujen yksi merkittävimpiä mahtitekijöitä Suomessa oli Suojeluskuntajärjestö. Erkki Vasaran tutkimus tästä järjestöstä on ensimmäinen tieteelliset mitat täyttävä esitys aiheesta. Päähuomio tutkimuksessa kohdistuu järjestön ideologiaan ja käytännön toimintaan urheilu- ja poikatyön näkökulmasta. Näiden lisäksi kohteena on järjestö itsessään sekä lottien urheilutoiminta ja pikkulottatyö. Tutkimuksen keskuksena nousee legendaarinen Lauri ”Tahko” Pihkala. Lukijalle piirretty kiintoisa kuva hänen toiminnastaan ja ajatusmaailmastaan järjestön urheilujohtajan, urheiluideoijana ja nuorison kasvattajana. Teosta täydentää runsas suoje-luskuntaurheilun ja poikatyön käytäntöä valaiseva kuvitus.

Nid. Kuv. 747 s. Bibl. Hist. 23. Ovh 120,- Jäsenhinta 84,-

